یادداشت

مریم اسدپور رحیم‌آبادی
کارشناس ارشد معماری

حواس معماران به کرونا نبود!

جهانِ این روزها درگیر یک همه‌گیری است که تقریبا می‌توان گفت همه انسان‌ها را روی این کره خاکی تحت تاثیر قرار داده است و اذهان را متمرکز به خود و بی‌توجه به هر مساله دیگری در دنیا کرده است. این ویروس کوچک که هیچ فکر نمی‌کردیم این مقدار مشهور و جهانی شود، تقریبا هیچ نقطه‌ای از زمین را بی‌اثر باقی نگذاشته و این را می‌توان از عجایب قرن اخیر دانست!

من اما این روزها از دریچه آنچه بلدم به موضوع نگاه کرده و به آن اندیشیده‌ام و سوالم این است که دوران پس از کرونا برای ما چگونه خواهد گذشت؟ این میزان از جهانشمولی، چه آثاری را بر انسان معاصر خواهد گذاشت؟ برای آیندگانمان چه چیزی از این دوره از تاریخ را ثبت خواهیم کرد؟

حتما همه شما اثرات آن را در زندگی روزمره خود دیده‌اید. از دست‌هایی که در روز مدام شسته می‌شوند، از اقلامی که حتما به صورت کاملا جدی شسته و ضدعفونی می‌شوند، از رعایت‌های وسواسی و در نهایت این میزان از حساسیت به پروتکل‌های بهداشتی سازمان بهداشت جهانی!

حتما همه برای یکبار هم که شده اسم راه‌حلی را که انسان معاصر برای مقابله با این ویروس پیش‌بینی کرده است شنیده اید. بله، از قانون «فاصله گذاری اجتماعی» صحبت می‌کنم. به این فکر می‌کنم که این راه حل از ما انسان‌های امروزی چه خواهد ساخت؟ با «سبک زندگی» و فرهنگ ما چه خواهد کرد؟ برای ما اهالی ایران که این روزها را در قرنطینه و فاصله از یکدیگر می‌گذرانیم، دوران پس از کرونا، چگونه خواهد بود؟

بله. پاسخ خیلی مبهم و دشوار است. من اگر بخواهم از دریچه معماری و شهرسازی با شما سخن بگویم باید به این نکته اشاره کنم که ما تقریبا در هیچ بستر شهری برای مقابله با این ویروس و رعایت این فاصله‌گذاری اجتماعی آماده نبوده‌ایم. البته این چیزی نیست که ما فقط در ایران با آن مواجه باشیم. امروزه با توجه به امکانات پزشکی و بیمارستانی، بسیاری از بیمارانی را که در وضع وخیم به سر نمی‌برند و نیازی به مراقبت‌های ویژه ندارند به قرنطینه‌سازی در خانه و جداسازی از دیگر اعضای خانواده توصیه می‌کنند!

زمانی که انسان برای به نمایش گذاشتن قدرت و ثروت و بعدها برای به رخ کشیدن توان سازه‌ای خود به آپارتمان‌نشینی و ساخت آسمانخراش‌ها روی آورد که امروزه به دلیل کاهش حجم فضاهای شهری و افزایش سرسام آور قیمت‌ها حتی ابعاد این آپارتمان‌ها هم رو به کوچک‌شدن است، هیچ‌گاه گمان نمی‌کرد که روزی برای مقابله با یک اپیدمی جهانی نیاز به فضایی برای قرنطینه شدن و حفظ فاصله با اعضای خانواده‌اش پیدا کند. در حال حاضر تنها مطالبه نیز این است که کرونا را جدی بگیریم و بپذیریم که ما و همه دنیا را شوکه کرده و امکانات ما برای مقابله با آن محدود است، پس به هم و رعایت این فاصله اجتماعی کمک کنیم و در خانه بمانیم!

چهره‌های فرهنگی و هنری در ایران تلاش کردند در فضای مجازی در مواجهه بهتر جامعه با ویروس کرونا کمک کنند؛ اتفاقی که دیر رخ داد

سکوت چهره‌ها

طرح: جام جم

گروه فرهنگ و هنر

تازه سر و کله‌اش در ایران پیدا شده بود و همه جدی‌اش گرفته بودند، جامعه دچار شوک و بهت‌زدگی بود و همه مانده بودند با این ویروس موذی مرموز چه کنند. با همین کرونا یا کووید-۱۹ که ناگهان آمد و عجیب همه چیز را تحت‌الشعاع خود قرار داد.

از همان روزهای اول هم ما رسانه‌ها باید وارد عمل می‌شدیم و سعی می‌کردیم با متخصصان هر حوزه حرف بزنیم یک پزشک از بعد پیشگیری و درمان و یک جامعه‌شناس و آسیب‌شناس براساس تخصص خود، خلاصه با هر قشری و طیفی از جامعه حرف می‌زدیم درباره این‌که حالا باید چه کنیم تا جامعه از رعب و وحشتی که گرفتارش شده فاصله بگیرد، حال بهتری داشته باشد و آماده شود برای ایستادن مقابل این ویروس مرموز.

۱ آنها سکوت می‌کنند

آن روزها که البته خیلی هم دور نیست و برمی‌گردد به اسفندماه سال گذشته خبرنگاران و روزنامه‌نگاران حوزه فرهنگ و هنر با هنرمندان و چهره‌های شناخته‌شده این عرصه هم تماس می‌گرفتند. پاسخ‌ها اما سکوت بود و خیلی‌ها از چهره‌های دانشگاهی گرفته تا بقیه تمام تلاش خود را می‌کردند که رسانه‌ای‌ها را دست به سر کنند. درست در همان روزها هم بود که یک سلبریتی دنبال تبلیغ شربتی به‌عنوان داروی کرونا بود و برای این تبلیغ احتمالا مبلغ چشمگیری هم دریافت کرده بود. همان روزهایی که جامعه نیاز به همدردی چهره‌های شناخته‌شده داشت، جز معدود افرادی که در صفحه‌های مجازی خود سعی می‌کردند جامعه را آرام کنند و همه را به همدلی دعوت کنند، بقیه ساکت بودند تا زمانی که کرونا همه‌گیر شد، به یک اپیدمی جهانی فراگیر بدل شد و کشورهای بسیاری را درگیر خود کرد. از آن به بعد بود که کم‌کم هنرمندان و چهره‌های فرهنگی و ادبی ایران هم شروع کردند به حرف زدن از کرونا. این موضوع عجیبی است دیگر، تا وقتی کرونا معضلی بود که غرب را درگیر نکرده بود انگار بلایی بود که باید درباره‌اش سکوت می‌شد و حکومت، عامل گسترش آن معرفی می‌شد، اما همین که به بلایی جهانی بدل شد ما هم به رسمیت شناختیمش. نکته مهم این است که اصلا چهره‌ها فرض را بر این می‌گذاشتند که حکومت سهل‌انگاری کرده و جامعه را در شرایط وخیمی گذاشته است، آیا باید جامعه را تنها می‌گذاشتند و مانند مردم عادی می‌شدند تماشاچی متحیر آنچه که پیش آمده؟

۲ صادرات جهانی کرونا!

در همان ایام رسانه‌های غربی در حال تبلیغ روی این مساله بودند که کرونا در ایران شیوع پیدا کرده و هرایرانی‌ای که وارد یک کشور دیگر می‌شود این ویروس را با خود می‌برد. این دیگر موضوعی بود که جامعه ما منفعلانه با آن روبه رو شد و به تبع آن جامعه هنری هم چنین رویکرد و برخوردی داشت. رویکردی که در ذهن مردم جهان ایران را کشوری ویروس‌زده که هیچ، ناقل ویروس معرفی می‌کرد، کشوری که کم‌کم در ذهن همه هرچه تحریم شود و هر بلایی سرش بیاید حقش که هیچ کمش هم هست. آن وقت در این شرایط سکوتی میان اقشار مختلف جامعه وجود داشت و نه‌تنها هنرمندان بلکه هیچ طیف دیگری تلاشی برای تغییر آن نمی‌کرد. قرار بود دنیا تصور کند ایرانی‌ها نه‌تنها توان کنترل کرونا در جامعه و کشور خود را ندارند، بلکه آن را صادر هم می‌کنند!

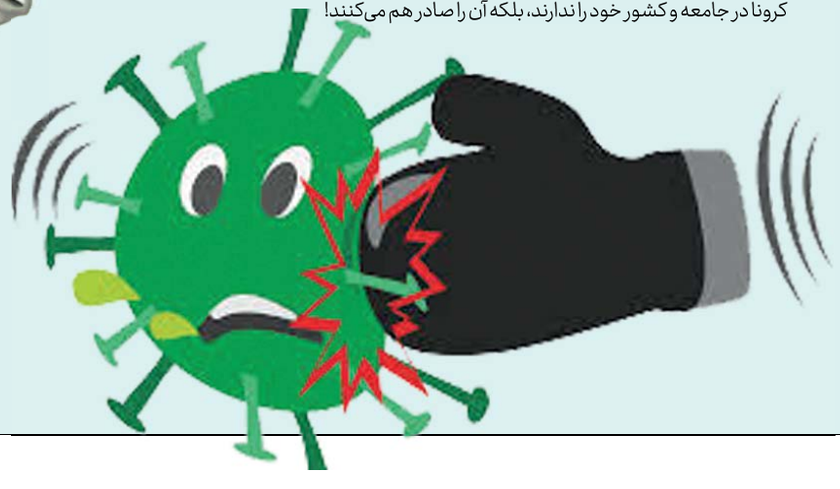

۳ فقط خودشان را دیدند

کرونا اما پایش به غرب که باز شد هنرمندان و سلبریتی‌ها مدام فکر کردند برای جامعه‌شان چه کنند. ارقام و اعداد نجومی مدام اعلام شدند و گفته شد فلان سلبریتی و چهره برای حل معضل کرونا کمک کرده است. واکنش‌ها سریع و بجا بود، آنها منتظر نماندند که ببینند در دیگر کشورها چه اتفاقاتی می‌افتد و تصمیم دیگران برای شرایط پیش‌آمده چیست. سعی کردند هرطور شده به جامعه‌شان کمک کنند.

این همدردی و همراهی‌ای که از آن حرف می‌زنیم و جای خالی‌اش را به میان می‌کشیم در جهان ابعاد خاص خود را داشت، مثلا بازیگر شهیر چینی فیلم‌های رزمی، یعنی جکی چان گفت به کسی که بتواند واکسن این ویروس را پیدا کند، مبلغ یک میلیون یوان می‌پردازد یا کارگردان اسکاری انگل نیز در گفت‌وگویی اشاره کرده است او نیز چنین مبلغی را برای تشویق حل این معضل پرداخت خواهد کرد. شاهرخ خان ستاره سینمای هند دفترش را در اختیار بی‌خانمان‌های بمبئی قرار داد و مشغول کارهای انساندوستانه برای رساندن غذا و امکانات بهداشتی به مردم شد. اینها فقط چند نمونه کوچک از اتفاقاتی است که در کشورهای آسیایی رخ داد و در کشورهای اروپایی و آمریکا هم همان‌طور که قبل‌تر اشاره شد تلاش‌ها برای کمک‌رسانی مادی و معنوی به جامعه شکلی جدی و پررنگ داشت.

البته منظور این نیست که تمام هنرمندان و چهره‌های غربی واکنش سریع داشتند و هنرمندان ایرانی نه، چراکه همین جا هم اتفاقات خوبی افتاد و بنیامین بهادری اولین هنرمندی بود که کنسرت لغو شده‌اش به دلیل شیوع کرونا را روی پشت بام خانه‌اش برگزار کرد و در لایو اینستاگرام لحظات خوبی را برای مخاطبانش رقم زد. همین‌طور امیرحسین شفیعی، اولین هنرمندی بود که وارد عمل شد و تماشاخانه سرو را که تحت مدیریتش است به محلی برای دوخت ماسک و گان بدل کرد و همراه تیمش تلاش کرد لااقل از نظر روانی لحظه‌های امن‌تری را برای جامعه رقم بزند. این حرکت‌ها پررنگ‌تر هم شدند و بسیاری از مردم را درگیر رفتارها و حرکات انسان دوستانه کردند؛ اما در کل باید گفت عمده واکنش‌ها دیر انجام شد و ما هم در بعد فرهنگی و هنری جنگ با کرونا را زمانی جدی گرفتیم که دنیا جدی گرفت.

۴ آیا فقط هنرمندان مقصرند؟

مسلما پاسخ سوال بالا منفی است. اطلاع رسانی درباره این ویروس آن‌قدر کش و قوس داشت که جامعه و به‌تبع آن هنرمندان و چهره‌های فرهنگی و هنری هم در مواجهه با آن مردد بمانند یا بی‌اعتماد شوند. اما نمی‌توان در اصل موضوع شک کرد و این را نادیده گرفت که از زمانی همه می دانستیم کرونا این مهمان ناخوانده با هزار دردسر آمده و می‌توانیم با واکنش‌های به موقع و همراهی با جامعه مرهم و گره‌گشایی برای موقعیت پیش آمده باشیم.

کروناگرام

درباره کرونا داستان بنویسید و از جمالزاده جایزه بگیرید

جایزه ۴ میلیونی کرونا

اخیرا پای محمدعلی جمالزاده به صفحه‌های ادبیات و هنر جام جم زیاد باز می‌شود و البته ما در این باره بی‌تقصیریم چون این اوست که با پای خودش روی خط اخبار می‌آید و ما هم روی همان خط سیر می‌کنیم و برمی‌داریم می‌آریمش این‌جا در صفحه ادبیات. چندی پیش درباره نامزدی ۵۱ سال پیش او در جایزه نوبل ادبیات نوشتیم و شنبه‌ای که گذشت هم به بهانه دیدار سیدهادی خسروشاهی با جمالزاده باز هم به او پرداختیم.

حالا هم خبر رسیده که مهلت ارسال آثار به دومین جایزه جمالزاده تا پنجم اردیبهشت ماه تمدید شده است. اگر درباره این نمی‌دانید، بدانید که جمالزاده به نویسندگان داستان و ناداستان اهدا می‌شود و این روزها به فراخور درگیری مردم با محافظت از خود در مقابل ویروس کرونا، یک بخش ویژه نیز در این باره به این جایزه افزوده شده است.

محمد معماریان، دبیر اجرایی این جشنواره با اعلام خبر تمدید مهلت ارسال آثار، به خبرگزاری مهر گفته: با توجه به تقاضاهای مکرر شرکت‌کنندگان برای افزایش زمان ارسال آثار، همچنین تقارن برگزاری جشنواره با ایام کرونا و محدودیت برخی از متقاضیان برای استفاده از کافی‌نت و سیستم مورد نیاز برای ارسال اثر، تصمیم گرفته شد این مهلت به مدت ده روز تمدید شود. مدت زمان تمدید در شورای سیاستگذاری نهایی شده و به هیچ عنوان امکان تمدید مجدد وجود ندارد.

معماریان افزوده: فراخوان این دوره را نیمه اول دی ماه گذشته در دو بخش آزاد و اصفهان اعلام کردیم؛ بخش اصفهان این جایزه، شامل دو بخش داستان کوتاه اصفهان و زندگی نگاره‌ها «ناداستان» ی اصفهان اعلام شد و بخش آزاد این مسابقه همان طور که مشخص است پذیرای داستان‌هایی با درونمایه و مضامین آزاد محصول کار خلاق نویسندگان. اما در روزهای پایانی سال گذشته و همزمان با شیوع ویروس کرونا که تأثیری همه جانبه بر زندگی ما داشت، بخش ویژه کرونا زیرمجموعه بخش زندگی نگاره و ناداستان‌ها در جایزه جمالزاده تعریف شد تا علاقه‌مندان به ناداستان نویسی تجربیات خود را از روزهای کرونا و مواجهه با آن در هر جای جهان در این بخش ثبت کنند.

معماریان ادامه داده: نویسندگان می‌توانند در بخش کرونا سه اثر و در بخش‌های دیگر هر کدام یک اثر را به دبیرخانه جایزه ارسال کنند و برای دریافت فرم ثبت نام جایزه جمالزاده و اطلاعات بیشتر به پایگاه اینترنتی Jamalzadehaward.ir مراجعه کنند. جوایز بخش‌های مختلف جایزه نیز به ترتیب زیر است:

بخش آزاد: نفر اول هشت میلیون تومان، نفر دوم پنج میلیون تومان و نفر سوم سه میلیون تومان.

بخش ویژه اصفهان: داستان کوتاه: نفر اول ده میلیون تومان، نفر دوم هفت‌میلیون تومان و نفر سوم پنج میلیون تومان.

ناداستان: نفر اول: شش میلیون تومان، نفر دوم چهار میلیون تومان، نفر سوم: دو میلیون تومان.

جایزه ویژه هیأت داوران: پنج میلیون تومان.

همچنین نویسندگان سه اثر برتر بخش کرونا سه جایزه ۴۰ میلیون ریالی دریافت خواهند کرد.